

BOKRECENSION

”Vad händer vid konkurs?”

*Fredrik Benndorf,
Nils-Bertil Morgell och
Hans Ödén*

I Ackordscentralens skriftserie har Benndorf, Morgell och Ödén skrivit boken ”Vad händer vid konkurs? En praktisk genomgång om konkursärendets olika skeden”. Boken är, trots ämnets omfattning, enbart på 123 sidor. Emellertid måste sägas att författarna åstadkommit en mycket värdefull praktisk genomgång av hur saker och ting bör hanteras vid en konkurs. Jag ser boken som ett embryo till en matnyttig handbok i konkursförvaltning och utgör ett komplement till Hans Elliots värdefulla handbok i konkursförvaltning, som nu kommit ut i ny upplaga 2019. De ovannämnda författarna täcker in konkursförfarandet utifrån flera perspektiv - domstolens, tillsynsmyndighetens, skatteborgenärens och praktikerns, vilket gör utsagorna högst trovärdiga och vägledande.

NÅGRA PERSONLIGA REFLEKTIONER

Som ovan nämnts är boken ett välkommet bidrag beträffande praktisk konkursförvaltning. Boken innehåller dock några smärre felaktigheter. På s. 22 anges det att en fordran anses som klar om den är ostridig eller har fastställts genom lagakraftvunnen dom, vilket kan synas trivialt men värdefullt för en praktiker.

Boken innehåller dock några smärre felaktigheter som exempel kan nämnas s. 23 där det sägs att ”Ibland kan gäldenären ha önskemål om att en viss advokat eller viss jurist vid ackordscentralen skall förordnas till förvaltare”. Vidare sägs på s. 32 att ”i praktiken utses till förvaltare endast vissa specialiserade advokater eller jurister anställda vid ackordscentralen” Enligt konkurslagens förarbeten

framkommer dock ”att förvaltaruppdrag i princip skall anförtros endast åt personer som specialiserat sig på konkursförvaltning och därmed skall koncentreras till en ganska begränsad grupp av personer företrädesvis advokater men även ledande tjänstemän vid en ackordscentral”. De två påståendena i den aktuella boken är sålunda inte helt korrekta.

INTRESSANTA FRÅGOR.

För det första diskuteras tillsynsmyndigheten i konkurs s. 34. Enligt min mening för författarna fram kloka synpunkter, dock påpekas särskilt det vanskliga i om vänskapliga relationer uppstår mellan TSM:s handläggare och förvaltarna. Här tror jag saker och ting har gått för långt och detta kommer till tydligt uttryck vid insolvensrättsligt forums konferenser i Uppsala. Det är djävt men värdefullt att författarna vågar hävda att KFM inte alltid förstått att bemanna TSM-verksamheten med medarbetare med tillräckligt hög kompetens. Särskilt anför författarna att möjligheten numera att rekrytera tingsmeriterade jurister mer eller mindre försvunnit. Mer oroande är det naturligtvis att det inte torde att komma bli bättre framöver. Detta förhållande är naturligtvis ur samhällets synvinkel helt oefterrättlig.

När det gäller val av förvaltare anförs på s. 39 att TSM numera godtar såväl borgenärsförslag som gäldenärsförslag. Detta torde vara helt i enlighet med gällande rätt men vissa domstolar obstruerar alltjämt. Skall man få en betryggande enhetlighet i denna sak krävs enligt min mening ett förtydligande i lagen. När det gäller TMS:s arbete anförs vidare s. 49 att ”TSM bör akta sig för att underminera det förtroende förvaltaren oftast försöker bygga upp i inledningsskedet i konkursen. Skulle gäldenären få uppfattningen mot eller ha synpunkter på förvaltarens arbete kan detta kraftigt försvåra det vidare arbetet”. Det är enligt min mening ett mycket viktigt påpekande.

En annan viktig fråga gäller fusk med lönegaranti. Om detta problem sägs s. 74 ”För de som har erfarenhet av att arbeta med konkurser är det allmänt känt att det förekommer ett omfattande

fusk med lönegaranti. Detta är ett riktigt påstående men ett bekymmer är att vid besvär motpart i tingsrätten är TSM. Det är i sig ett problem eftersom såsom det anförs på s. 76 TSM:s handläggare egentligen inte är processvana och möjligen inte heller har erforderlig kompetens då TSM som det sägs i allt mindre utsträckning är bemannad med tingsmeriterade jurister.

En tredje fråga som diskuteras är abandonering s. 45. Här hänvisas till Mellqvist kommentar till konkurslagen (Lexino). Här hade det varit av värde att slå fast att Högsta domstolen godtagit abandonering, vilket också Torgny Håstad konstaterat i samband med Insolvensrättsligt forum i Uppsala 2017. På s. 61 tas miljöfrågorna upp och där har rättspraxis enligt min mening fullständigt sparat ur när det gäller konkursboets miljörättsliga ansvar. Utvecklingen har bl.a. kartlagts i en examensuppsats av Ebba Brokelind från 2016, Uppsala universitet.

En fjärde fråga som diskuteras gäller fordringar. På s. 82 finns ett värdefullt konstaterande om hur kundförluster ska hanteras med avseende på moms. Vidare sägs på s. 83 att om TSM anar att indrivningen kommer att ske med tvivelaktiga metoder kan man överväga att meddela förvaltaren att han eller hon bör avstå ifrån att driva in fordringarna. Huvudregeln är visserligen att förvaltaren ska verka för att så mycket medel som möjligt flyter in till boet, men det kan ändå finnas skäl för TSM att peka på förvaltarens ansvar i denna process. Det kan noteras att förr i världen skedde en uppgörelse mellan förvaltarna och dåvarande Riksskatteverket om att fordringar som inte kunde drivas in på ett ansvarsfullt sätt inte heller skulle överlåtas.

En femte fråga som diskuteras är bolagsledningens ansvar. På s. 59 påpekas att förvaltaren inte kan utkräva ett personligt betalningsansvar för styrelsen då man inte iakttagit reglerna i aktiebolagslagen om kontrollbalansräkning. Här hade det varit av värde att lyfta fram Jessica Öbergs artikel "Något om skyldigheten att iaktta bolagets intresse vid insolvens" i Festskrift till Lars Pehrson, 2016 s. 455 – 476. Öberg anför s. 476 att "Vid brott mot den angivna plikten

som medfört skada för borgenärerna kan t.ex. en konkursförvaltare för bolagets räkning väcka skadeståndstalan mot bolagsledningen enligt 29 kap 1 § ABL”.

Som ovan nämnts är boken ett välkommet bidrag till praktisk konkursförvaltning. Trots bokens ringa omfång täcker den in allt från konkursens utbrott till dess avslutande.

Rolf Åbjörnsson